

Sygn. akt IV Ca 755/16

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 30 listopada 2017 r.

Sąd Okręgowy Warszawa-Praga w Warszawie IV Wydział Cywilny Odwoławczy

w składzie:

Przewodniczący SSO Mariusz Jabłoński (spr.)

Sędziowie SO Małgorzata Balcerak-Tkacz

SO Wojciech Szcząska

Protokolant p.o. protokolanta sądowego Justyna Lipka

po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 30 listopada 2017 r. w Warszawie

sprawy z powództwa K. J.

przeciwko B. K.

o roszczenia o zachowek

na skutek apelacji pozwanej

od wyroku Sądu Rejonowego w Legionowie

z dnia 29 lipca 2015 r., sygn. akt I C 805/12

I. oddala apelację;

II. zasądza od B. K. na rzecz K. J. kwotę 1.200 zł (jeden tysiąc dwieście złotych) tytułem zwrotu kosztów procesu w instancji odwoławczej.

Małgorzata Balcerak-Tkacz Mariusz Jabłoński Wojciech Szcząska

Sygn. akt IV Ca 755/16

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 29 lipca 2015 r. Sąd Rejonowy w Legionowie w punkcie I. zasądził od B. K. na rzecz K. J. kwotę 50.000 zł z odsetkami w wysokości ustawowej od dnia 24 lipca 2015 r. do dnia zapłaty; w punkcie II. zasądził od pozwanej na rzecz powoda koszty procesu, w tym koszty zastępstwa procesowego w całości, pozostawiając ich szczegółowe wyliczenie referendarzowi sądowemu.

Sąd rejonowy ustalił, iż B. J. (1) zmarła w dniu 25 lipca 2009 r. Zmarła miała dwoje dzieci – B. K. oraz R. J., który zmarł przed otwarciem spadku. Jedynym zstępnym zmarłego R. J. jest jego syn – K. J., który postanowieniem Sądu Rejonowego w Legionowie z dnia 8 marca 2000 r. nabył spadek po R. J.. Postanowieniem Sądu Rejonowego dla Warszawy Pragi z dnia 23 października 1996 r. – sygn. akt I Ns 437/94 B. i P. małżonkowie J. (dziadkowie powoda i rodzice pozwanej) nabyli wspólnie w drodze zasiedzenia własność nieruchomości stanowiącej działkę ewidencyjną nr (...), położoną w C., o powierzchni 0,18 ha, opisaną na mapie geodezyjnej nr (...). Postanowieniem Sądu Rejonowego

dla Warszawy Pragi z dnia 25 marca 1997 r. – sygn. akt I Ns 1836/96 spadek po zmarłym P. J. nabyli na podstawie ustawy – żona B. J. (1) oraz dzieci B. K. i R. J. w udziałach po 1/3 części spadku. B. J. (1) przysługiwały łączne udziały w wysokości 4/6 wobec nieruchomości nr (...) położonej w C., darowała je przed swoją śmiercią pozwanej na podstawie umowy darowizny zawartej w akcie notarialnym nr Repertorium (...)w dniu 12 stycznia 2000 r. Wartość nieruchomości stanowiącej działkę ewidencyjną nr (...) o powierzchni 0,18 ha, położoną w C. przy ul. (...), przed jej podziałem na działki nr (...), według stanu na dzień 12 stycznia 2000 r. wynosiła 395.033 zł.

Apelację od orzeczenia Sądu Rejonowego w dniu 2 października 2015 r. wniosła pozwana, zaskarżając wyrok w całości, wnosząc o zmianę zaskarżonego wyroku i oddalenie powództwa, ewentualnie o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania. Skarżąca zarzuciła naruszenie art. 232 k.p.c. w zw. z art. 6 k.c.; art. 232 § 1 k.p.c.; art. 328 § 2 w zw. z art. 361 k.p.c.; art. 455, 481 w zw. z art. 991 k.c. poprzez ich niewłaściwe zastosowanie oraz naruszenie art. 207 § 7 k.p.c.; art. 132 § 1 zd. 3 k.p.c. poprzez ich niewłaściwe zastosowanie.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Apelacja pozwanej nie jest uzasadniona.

Sąd Okręgowy podziela w całości ustalenia faktyczne poczynione przez Sąd I instancji w oparciu o przeprowadzone dowody oraz dokonaną przez ten Sąd ich prawną ocenę – i przyjmuje je za własne.

Apelacja pozwanej w istocie koncentruje się na zarzucie, iż Sąd nie odniósł się w toku postępowania do zarzutu braku legitymacji biernej po stronie powoda. Rację ma skarżąca, iż na dzień wszczęcia postępowania w aktach sprawy nie znajdował się odpis postanowienia o stwierdzeniu nabycia spadku po zmarłej B. J. (1). Niemniej jednak postanowieniem z dnia 12 listopada 2013 r., prawomocnym z dniem 4 grudnia 2013 r. stwierdzono, iż spadek po B. J. (1) z d. A., zmarłej dnia 25 lipca 2009 r. w C., ostatnio stale zamieszkałej w C., nabyła w całości na podstawie testamentu notarialnego z dnia (...) córka B. K.. Wbrew twierdzeniom apelacji postanowienie o stwierdzeniu nabycia spadku nie jest wyłącznym dowodem wejścia przez spadkobiercę w sytuację prawną zmarłego spadkodawcy. Mając na uwadze treść art. 922 § 1 k.c. i art. 925 k.c. wskazać należy, że spadek stanowi ogół praw i obowiązków zmarłego, przy czym spadkobierca nabywa go z mocy samej ustawy i to z chwilą jego otwarcia, a więc z chwilą śmierci spadkodawcy. Stwierdzenie nabycia spadku ma tu tylko charakter deklaracyjny. Niewątpliwie powołanie się na wydane przez sąd prawomocne postanowienie o stwierdzeniu nabycia spadku jest najprostszym i najpewniejszym sposobem wykazania nabycia spadku po określonej osobie, gdyż zgodnie z art. 1025 § 2 k.c. domniemywa się, że osoba, która uzyskała takie stwierdzenie jest spadkobiercą. Żaden przepis nie wprowadza jednak wymogu, aby kierując swe roszczenie do spadkobiercy uprawniony do zachowku zawsze przedstawiać musiał postanowienie stwierdzające nabycie spadku i aby stanowiło ono jedyny dowód istnienia legitymacji biernej po stronie pozwanej. W ocenie Sądu Okręgowego na gruncie art. 991 § 1 i § 2 k.c. nie budzi wątpliwości zarówno legitymacja czynna jak i bierna stron, a także zasadność sformułowanego żądania. Art. 991 § 1 k.c. stanowi bowiem, iż zstępnym, małżonkowi oraz rodzicom spadkodawcy, którzy byliby powołani do spadku z ustawy, należą się, jeżeli uprawniony jest trwale niezdolny do pracy albo jeżeli zstępny uprawniony jest małoletni - dwie trzecie wartości udziału spadkowego, który by mu przypadł przy dziedziczeniu ustawowym, w innych zaś wypadkach - połowa wartości tego udziału (zachowek), zaś § 2 tegoż artykułu stanowi, że jeżeli uprawniony nie otrzymał należnego mu zachowku bądź w postaci uczynionej przez spadkodawcę darowizny, bądź w postaci powołania do spadku, bądź w postaci zapisu, przysługuje mu przeciwko spadkobiercy roszczenie o zapłatę sumy pieniężnej potrzebnej do pokrycia zachowku albo do jego uzupełnienia. Ponadto, na datę orzekania w niniejszej sprawie wydano w sprawie I Ns 162/13 prawomocne orzeczenie o stwierdzeniu nabycia spadku po B. J. (1), a akta sprawy załączono do niniejszej. Tym samym istniała legitymacja procesowa bierna po stronie pozwanej. Za niezasadne należało uznać również zarzuty naruszenia art. 455 oraz 481 k.c. Wbrew stanowisku skarżącej, Sąd jako datę początkową naliczania odsetek wskazał 24 lipca 2015 r., a w dacie tej pozwana dysponowała wiedzą dotyczącą wyceny przedmiotowej nieruchomości.

W aktach sprawy znajduje się bowiem opinia biegłego, sporządzona w dniu 28 kwietnia 2015 r. Niewątpliwie zatem od tej daty pozwana miała świadomość wysokości ciążącego na niej obowiązku w stosunku do powoda.

Zarzuty apelacji w zakresie naruszenia art. 232 k.p.c. w zw. z art. 6 k.c. oraz 233 § 1 k.p.c. są bezzasadne. Podkreślić należy, że w treści apelacji skarżąca nie sprecyzowała przyczyn swojego stanowiska w tym zakresie. Sąd zważył, iż swobodna ocena dowodów ujęta jest w ramy proceduralne. Oznacza to, iż sąd opiera swe przekonanie jedynie na dowodach prawidłowo przeprowadzonych, z zachowaniem wymagań dotyczących źródeł dowodzenia oraz zasady bezpośredniości, a ocena dowodów dokonywana jest na podstawie wszechstronnego rozważenia zebranego materiału dowodowego. Sąd musi ocenić wszystkie przeprowadzone dowody oraz uwzględnić wszelkie towarzyszące im okoliczności, które mogą mieć znaczenie dla oceny mocy i wiarygodności tych dowodów. Należy również przeprowadzić selekcję dowodów, tj. dokonać wyboru tych, na których się oparł i ewentualnie odrzucić inne, którym odmówił wiarygodności i mocy dowodowej. W niniejszej sprawie nie doszło do naruszenia zasady swobodnej oceny dowodów, a samo stwierdzenie o wadliwości dokonanych ustaleń faktycznych, odwołujące się do stanu faktycznego, który w przekonaniu skarżącej odpowiada rzeczywistości, nie jest wystarczające. Strona skarżąca winna wykazać, że sąd uchybił zasadom logicznego rozumowania lub doświadczenia życiowego, gdyż tylko takie uchybienie może być przeciwstawione uprawnieniu sądu do dokonywania swobodnej oceny dowodów. Nie wystarczającym jest przekonanie strony o innej niż przyjął sąd wadze poszczególnych dowodów i ich odmiennej ocenie niż ocena sądu. Również uzasadnienie orzeczenia zostało sporządzone w sposób prawidłowy, wobec czego nie doszło do naruszenia art. 328 § 2 k.p.c. Sąd zważył, iż rola uzasadnienia orzeczenia nie ogranicza się jedynie do przekonania stron co do słuszności stanowiska sądu i zgodności z prawem orzeczenia, ale także umożliwienia kontroli instancyjnej. Uzasadnienie spełnia także funkcję porządkującą, obligując stosujący prawo sąd do prawidłowej i pełnej rekonstrukcji stanu faktycznego i jego subsumcji do miarodajnej normy prawa materialnego, w następstwie czego dochodzi do jej konkretyzacji w sentencji wyroku (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 19 grudnia 2013 r., sygn. akt II CNP 35/13). W niniejszej sprawie te dwie podstawy rozstrzygnięcia: faktyczna i prawna są w pełni spójne i tworzą logiczną całość.

Wbrew twierdzeniom apelacji nie doszło także do naruszenia art. 207 § 7 k.p.c. i art. 132 § 1 zd. 3 k.p.c. poprzez ich niewłaściwe zastosowanie. Pełnomocnik skarżącej zarzucała, iż w toku postępowania pełnomocnik powoda kierował do Sądu pisma bez zgody w tym zakresie oraz stosownego wniosku, a pisma te nie były doręczane pełnomocnikowi pozwanej. Wskazania wymaga, iż na rozprawie w dniu 7 stycznia 2015 r. doręczono pełnomocnikowi pozwanej kserokopie pism, zatem mógł się on z nimi zapoznać i zająć stanowisko w sprawie, co zresztą uczynił. Wobec powyższego, sytuacja mająca miejsce w toku postępowania w sprawie - pozostaje bez wpływu na rozstrzygnięcie.

Mając na uwadze powyższe, Sąd Okręgowy oddalił apelację pozwanej na mocy art. 385 k.p.c. jako bezzasadną. O kosztach postępowania apelacyjnego Sąd Okręgowy orzekł w pkt II. wyroku na mocy art. 98 § 1 i § 3 k.p.c. w zw. z art. 99 k.p.c. oraz § 6 pkt. 5 w zw. z § 13 ust. 1 pkt. 1 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu (Dz. U. 2013, poz. 461) zasądając od pozwanej na rzecz powoda kwotę 1.200 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego w instancji odwoławczej.

Małgorzata Balcerak-Tkacz Mariusz Jabłoński Wojciech Szcząska